

## **KANADA SAYIŞTAY'I**

### **GENEL MESLEKİ DAVRANIŞ KURALLARI (\*)**

Çeviren : İlyas SARITAŞ  
Sayıştay Denetçisi

- I- GİRİŞ
- II- GENEL İLKELER
  - Meslek Ahlakı (Profesyonellik)
  - Doğruluk
- III- Parlamentoya Karşı Sorumluluklar
  - Yetki ve Görev
  - Tarafsızlık
  - Tutumluluk, Verimlilik ve Etkinlik
- IV- Denetim Birimlerine Karşı Sorumluluklar
  - Yetki-Yeterlilik
  - Objektiflik
  - Yapıcılık
  - Gizlilik
  - Doğruluğunu İspatlama
- V- Kamuoyuna Karşı Sorumluluklar
- VI- Sayıştaya Karşı Sorumluluklar
  - Genel
  - Menfaat Çekişmeleri
  - Finansal Düzenlemeler
  - İşin Özelliği (Yalnız Sayıştaya Münhasır Olması)
  - Önceki İş Tecrübesi
  - Sözleşmeyle İlgili Düzenlemeler
  - Hediye Kabulü
  - İş Sonrası Faaliyetler

-----  
(\*) Office of the Auditor General of Canada, Comprehensive Auditing Manual, Code of Professional Conduct, February 1991,

Kurumların zaman içerisinde teamül ve gelenekleri oluşur ve uygulamada bunlar ön plana çıkar. Yerine göre bu teamül ve gelenekler en katı kandan daha etkili olabilir. Mevzuatta ne kadar katı düzenleme yapılırsa yapılsın, uygulayıcılar bu hükümleri uygulamazsa istenilen sonuç elde edilemez.

Kanada Sayıştay'ı etkin bir denetimin sağlanması ve kamuoyunun güveninin devamı için mensuplarına mevzuata ek olarak mesleki davranış kuralları geliştirmeleri ve bunları üstlerine bildirmelerini teşvik etmiş ve aşağıdaki kuralları bir araya toplamıştır. (Ç.N.)

## I- GİRİŞ

1.01 Kanada Sayıştay'ının, (Genel Denetim Ofisi) Genel Mesleki (Profesyonel) Davranış Kuralları geliştirmesinin amacı, mesleki bir çalışma ortamı oluşturmaktır.

1.02 Bu Genel Kurallar; hukuk, tıp ve muhasebe gibi, geleneksel olarak kabul edilen mesleklerin genel davranış kurallarının itibarını zedelemeyiz. Sayıştay, bütün personeli, işlerini profesyonelce yapmaları ve başarılarından gururlanmaları yönünde teşvik eder. Sayıştay, bütün personeli arasında profesyonel davranışın hüküm sürüp gitmesini bekler.

1.03 Bu Genel Kurallar her seviyedeki bütün personele uygun düşer. Burada "memur" veya "personel" gibi terimler Sayıştay çalışanlarının hepsi için kullanılabilir. Bu yüzden -danışmanlar hariç, geçici yardımcılar ve diğer kamu görevlileri dahil -herkes Sayıştayın bir üyesi olarak düşünülür. Eğer bu üyeler, kısmen veya tamamen bu genel kurallara uymazlarsa, Sayıştayla ilişkilerinin tabiatı nedeniyle, Şefleri ile aralarında sorun çıkabilir.

1.04 Hatta bu üyeler, kendi mevzuat ve kurallarına göre yönetilen mesleki birliklerden olabilirler. Kanada Sayıştay'ının Genel Mesleki Davranış Kuralları bu mesleki birliklerle tutarlı ve uyumlu olmayı amaçladığı halde, çok özel durumlar olabilir. Böyle durumlarda da Sayıştayın genel kuralları geçerlidir.

1.05 Denetçiler; denetim sırasında, Kapsamlı Denetim Elkitabında bulunan denetim standartları ve uygulamalarına başvurmaları gerektiğini zihinlerinden çıkarmamalıdır.

1.06 Sayıştay'daki profesyonel davranış hususunda prensipler ihtiva eden bu Genel Kuralların, Felsefenin genel bir ifadesi olmasına çalışılmıştır. Bu kurallar bültenlere ve Sayıştayın diğer yayınlarına da ilave edilmelidir.

1.07 Sayıştaya hizmet veren, araştırmacı memurlar, geçici yardımcıları ve sözleşmeli personel, Mesleki Davranış Genel Kurallarının bir örneğini temin etmeli, okumalı ve oradaki ilkelere uymalıdır. Kendileri de buna benzer kurallar geliştirmelidir.

1.08 Görevli personel, Genel kurallara uymamalarının Sayıştayı sıkıntıya sokacağını ve ciddi soruna neden olacaklarını akıllarından çıkarmamalıdır.

## **II- GENEL İLKELER**

### **Profesyonellik (Meslek ahlakı)**

2.01 Sayıştayda görev yapanların, profesyonel (meslek ahlakına uygun) davranışları, davranışlarında en yüksek standarda ulaşmaları ve işlerinde yeterli ve doğru olmaları gibi yükümlülükleri vardır.

2.02 Meslekten olanlar, geleneksel olarak, kamu hizmetini hakkaniyet ve doğrulukla yürütmeleri ile tanınır. Onların görevi, uzmanlık alanlarındaki, özel ve teknik bilgi ve yetenekleriyle, görevlerini ifa ederek kamuya güven vermektir.

2.03 Mesleki Davranışın Genel Kuralları şeffaflığın temininde hayati rol oynar. Bu standartlara uygun meslek ahlakına sahip olmak, yalnız topluma karşı değil mesleğe karşı da bir yükümlülüktür.

2.04 Hukuk, tıp ve muhasebecilik gibi geleneksel meslekler de bugün olduğundan daha çok "profesyonel" tanımına müracaat etmelidir. Profesyonellik, bir işi bir defa yapmakla belirlenmez, daha çok o işin yapılmasıyla ilgili tutum ve davranışları, bir bütün halinde ifade eder. Bu yüzden bütün görevliler bir profesyonel gibi davranmalıdır.

2.05 Sayıştay bütün görevlilerinin profesyonel olarak davranmalarına önem verir. Bu da; doğru ve dürüst davranmayı, işteki yeterliliğini göstermeyi mükemmeli aramak için kendini işe vermeyi gerektirir.

2.06 Meslek ahlakının gelişmesine yardımcı olmak Sayıştay'ın bir politikasıdır.

2.07 Sayıştay, profesyonel çalışan personeliyle profesyonezlizmi teşvik eder. Bu teşvikler, uygun iş ortamı temin etmeyi ve profesyonelliği geliştirme fırsatları sağlamayı içerir.

### **Doğruluk**

2.08 Yüksek davranış standartlarına bağlı kalmak, işlerinde dürüst, kendine güvenilir ve kusursuz olmak Sayıştay Denetçisinin görevidir. Böylece Sayıştay'a olan kamu güveni tesis edilmiş olacaktır.

2.09 Doğruluk, kamu hizmeti görenler için zorunlu ve vazgeçilmez bir niteliktir. Özellikle Sayıştay'da denetim görevini yürüten denetçiler için mutlaka gereklidir.

2.10 Yanlış mesleki davranış, yapılan işe zıt olarak yansır. İlâveten, Sayıştay'ın yeterliliği ve dürüstlüğü üzerine şüphe çeker. Bu nedenle Sayıştay, kendini özel ahlakın gardiyanı olarak görmemesine rağmen, denetçilerin profesyonel davranış sergilemelerinde ısrar eder.

2.11 Sayıştayın ve denetçilerinin objektiflik, bağımsızlık ve doğruluk kavramlarına olan inançları tamdır. Denetçiler, eğer çok önemli bir görev yapıyorlarsa tarafsızlık ve bağımsızlıklarını korumalıdır. Yoksa onların raporları, yanlış yapanlardan daha güvenilir değildir.

### **III- MECLİSE KARŞI SORUMLULUK**

#### **Görev ve Yetki**

3.01 Bütün Sayıştay Denetçilerinin görev alanı, Sayıştay Kanununun lafzı ve ruhudur.

3.02 Sayıştay Kanunu, Sayıştay'ın bütün faaliyetleri için işlem yapmaya imkan tanımaktadır. Bu kanunun süre ve şartlarına bağlı kalınmasının zorunluluğu açıktır. Sayıştay'ın bütün faaliyetleri kanunun süresi ve şartları dahilinde yapılır. Yoksa geçerlilikleri tartışılır.

#### **Tarafsızlık**

3.03 Sayıştay Denetçilerinin politik faaliyetlerde görev almaları, Sayıştay'ın resmi izni dışında kesinlikle yasaktır.

3.04 Bütün kamu görevlileri benzer yasaklamaya tabidir. Ancak Sayıştayın özel denetim ve Parlamento'ya rapor sunma sorumluluğundan dolayı denetçilerin herhangi bir partiye ilgi ve desteklerinin anlaşılmaması şarttır.

3.05 Binanaleyh, Sayıştay siyasi katılıma saygı gösterir. Denetçiler siyasi toplantılara devam edebilir, siyasi parti ve adaylara özel katkılarda bulunabilirler veya oy verme haklarını kullanabilirler. Denetçiler kamu düşüncesini siyasi düşünceye tercih ettiklerinden Sayıştayın temel görevlerine zarar veren Parlamento üyelerini tespit etmelidirler.

3.06 Bu nedenle Sayıştay'ın politikası federal ve eyalet seçimlerine katılmak için ayrılmaya izin vermez. Belediye ve diğer kamu kurumları (okul yönetim kurulu gibi) seçimlerine katılmak Sayıştay'ın özel iznine tabidir.

3.07 Ayrıca, tarafsızlık konusundaki bu yükümlülüklerin Genel Kurallar içinde yer alan Parlamento'ya Karşı Sorumluluk ve Denetim birimleri ne karşı sorumluluk başlıkları ile ilgili olduğuna dikkat edilmelidir.

### Tutumluluk, Verimlilik ve Etkinlik

3.08 Denetçiler maliyetleri azaltmaya çalışmalı, verimliliği yükseltmeli ve Sayıştay'ın etkinlik ve itibarını arttırmalıdır.

3.09 Sayıştay, Parlamentonun paranın değer kazanmasını temin etmesini sağlamalıdır. Sayıştay, ekonomiyi canlandırmaya teşebbüs ettiği gibi hükümetin verimlilik ve etkinliğini de savunur. Bu prensipleri gözetmek aynı zamanda bir yükümlülüktür.

## **IV- DİĞER DENETİM BİRİMLERİNE KARŞI SORUMLULUK**

### Yetki ve yeterlilik

4.01 Denetçiler, işlerini yaparken bütün beceri ve yetkilerini kullanmalıdır. Böylece denetçiler, kendilerini işe vermiş ve mükemmeli aramış olurlar.

4.02 Meslek ahlakının mührü, yetki ve ehliyetir. Denetlenen kurumların da, faaliyetleri hakkında yeterli bir denetimin yapılmasını beklemeye hakları vardır. Keza, Parlamento ve vergi mükelleflerinin de Sayıştaya ve denetçilerine olan güvenleri ve denetçi istihdam etmeleri karşılığında denetim işlemlerinin yeterli olmasını beklemeye hakları vardır. Onun için denetçiler en yüksek yeterlilik seviyesine ulaşmayı amaç edinmelidir.

4.03 Meslek Birliklerinin iyi niyetli bir üyesi olan denetçilerin, meslek birliğinde devam eden işlerine bakabilme haklarını savunmaları beklenir.

4.04 Mesleki bir tayin, bir alanda ehliyet veya yeterliliğe ulaşıldığının bir göstergesidir. Böyle yetenek ve beceriye sahip olmadan, Sayıştay yetkisini uygun bir şekilde kullanamaz. Mesleki tayinle gelen bir denetçi çok vasıflı olmasından dolayı bir süre için ücretle tutulabilir.

### Objektiflik

4.05 Denetçiler denetim birimleri hakkında önyargılı olmamalıdır. Objektif davranmalıdır. Yalnız objektif olmak yetmez. Aynı zamanda idrakli ve kavrayışlı olmalıdır.

4.06 Sayıştayın çalışmalarının makbul olması, denetim birimlerinin ve Parlamentonun güven duymasına ve Sayıştayın objektif olmasına bağlıdır. Bundan dolayı objektiflik denetçilerle denetlenen kurumlar arasındaki ilişkilerde hayati bir noktadır. Denetçilerin bulgularının ve raporlarının etkinliği elde edilen yazılı delillerle ve Sayıştayın denetim standartları ve uygulamalarıyla sağlanır.

4.07 Aynı sebeple denetçi denetlenen kurumla, çalışılan konular üzerinde ihtilafa düşmekten kaçınmalıdır. Bu şu demek değildir; bir kurumu denetlemek için seçilen denetçi aynı kurumda tekrar denetim yapamaz. Sayıştayın politikası bir kurumu en az iki yıl arayla denetlemektir. Önceki denetimin yakınlığı veya zaman darlığının sözkonusu olduğu bir durumda denetçi en uygun çalışmayı yapmalıdır. Denetçilerin daha önce çalıştıkları kurumu denetleyemeyecekleri açıktır. Ayrıca denetçiler arkadaşlarının veya yakın tanıdıklarının hesaplarının denetimine de iştirak etmemelidir. İlâveten denetçiler denetledikleri kurumdaki bir menfaat de elde etmeye çalışmamalıdır. Bunların yapılması denetçinin verdiği hükümleri ve tarafsızlığını kolayca zayıflatır. Aksine denetlenen kurum denetçiye bir iş teklifi ile yaklaşabilir. Bu durumda o da denetimin sorumluluğu prensibiyle şefine haber vermelidir.

### Yapıcılık

4.08 Denetçiler, Sayıştayın etkilerinden birinin de hükümetin hizmet ve işlemlerini ıslah etmek olduğunu akıllarında bulundurmalıdır. Denetçiler yapıcı ve olumlu rol oynamalıdır.

4.09 Sayıştayın yetki ve görevi denetim yapmak ve denetim raporlarını düzenleyip açıklamaktır. Bu çalışmalardan arzulanan sonuç hükümet programlarının yapılmasında ve uygulanmasında bir düzenleme ve ilerlemenin sağlanmasıdır. Bunun için Sayıştayın yetki ve sorumluluğuna binaen kusur ve ihmalleri ihtar etmesi yapıcı bir hizmettir.

4.10 Denetçilerin, sorulduğunda denetim birimine mesleki tavsiyelerde bulunmak rolü tam ve kesin olduğu halde bu rol, tavsiyenin bitip kararların alınmaya başlandığı idari sorumluluk noktasını geçmemelidir. Mesela, politikalar veya tasarım sistemleriyle ilgili tam ve kesin bir fikir açıklamasından kaçınılmalıdır. Bütün denetçiler Sayıştayın Parlamento ve diğer kurumlara güven vermesi gerektiği olgusunu devamlı akıllarında bulundurmalıdırlar. Bu gibi konularda şüphe edilmesi durumunda bu durumu Şefi ile tartışarak açıklığa kavuşturmalıdır.

### Gizlilik

4.11 Denetim birimlerinden elde edilen bilgilerin gizliliğinin korunması hususunda denetçiler görevlidir. Herhangi bir resmi bilginin yetkisiz olarak açıklanması veya şahsi nedenlerle kullanılması yasaktır.

4.12 Sayıştay, denetçiler ve sözleşmeli personelin bulgularını önceden açıklanan yollarla rapor etmek zorundadır.

4.13 Sayıştay denetim bulgularını açıklamak için prosedür ve kesinleşmiş uygulamaları geliştirmiştir. Bunun taslağı kapsamlı denetim elkitabında çizilmiştir.

4.14 Denetim birimlerinin denetim bulgu ve sonuçlarını öğrenmek istemesi gayet doğaldır. Bütün denetim bulgu ve sonuçlarının tamamen ispatlanana kadar gizli olarak muhafaza edilmesi zorunludur. Denetim bulgularının ortaya çıkması denetlenen kuruma zarar verebilir ve Sayıştay için sıkıntıya sebep olur.

4.15 Ayrıca gizlilik ilkesi arkadaşlarla, akrabalarla ve meslektaşlarla Sayıştay dışında meslekle ilgili çalışmalar konusunda yapılan tartışmalarda ihtiyatlı olmayı gerektirir. Sayıştayın çalışmaları üzerine denetlenen birimler hakkında rastgele yorumlar yapmamaya özen göstermelidir.

#### Doğruluğunu İspatlama

4.16 Denetçiler yaptıkları gözlemler, sonuçlar ve denetim bulgularıyla ilgili herhangi bir itiraza karşı yeterli savunma hazırlamakla görevlidir.

4.17 Denetimde başvuru standartları bulunduğu gibi denetim sonuçlarının değerlendirilmesinde de ispat standartlarına başvurulur. Sayıştay denetimde sert ve acımasız standartlara müracaat eder. Standart, denetlenen kurumlara karşı dürüst olmaktır. Bu da Sayıştayın güvenilirliğinin yükselmesini ve korunmasını sağlar.

4.18 Denetçilerin denetim raporlarını nicelik yönünden delillerle destekleyerek hazırlamaları ulaşılan sonuçların ikna edici olmasında rol oynar.

4.19 Sayıştayın tam manasıyla geçerli olgulara ve gayretli inceleme ve araştırmalara dayalı bulguları arzetme görevi olduğu akılda bulundurulmalıdır. Bu arada bazen gerçeğe bağlı, mantiken tutarlı ve makul olan yorumlarda da bulunulabilir. Denetçiler, tarafsız ve gerçekçi perspektiften bakmayı sürdürmelidirler.

### **V- KAMUOYUNA KARŞI SORUMLULUK**

5.01 Bütün kitle iletişimini (basın toplantıları, konferanslar v.b.) Sayıştay Başkanı veya görevlendireceği yetkili üzerine almıştır.

5.02 Parlamentonun Kanada Sayıştay'ının temsilcisi olması gibi, Sayıştay da geniş ölçüde halka karşı sorumludur. Bununla birlikte Kamu Hesapları Komitesi veya büyük şirketlerin yönetici heyetlerinden Parlamento'ya sunulan ön raporlar doğrudan halka ulaşmaz. Sayıştay ise basın yayın yoluyla özellikle çok ünlü Yıllık Raporuyla medyayı bilgilendirir. Bu yöntem halkın Sayıştayın denetim bulgu ve sonuçlarını doğrudan temin etmesini sağlar. Böylece Sayıştay Parlamento'ya destek hizmeti sağlar.

## VI- SAYIŞTAYA KARŞI SORUMLULUK

### Genel Olarak

6.01 Sayıştay'da çalışan herkes Sayıştay'ca yürürlüğe konulan ve Genel Mesleki Davranış Kurallarını da içeren çalışma yöntemine bağlı kalmalıdır.

6.02 Sayıştay'da çalışan herkes dahili dökümanların ve iletişimin gizliliği üzerine ettiği yemine bağlı kalmalıdır.

6.03 Sayıştay'da çalışan herkes Sayıştay dahilindeki çalışma şartlarına uymalıdır.

6.04 Sayıştay'da çalışan hiçbir kimse makam ve mevkiini kullanarak haksız şahsi menfaat ve kazanç sağlayamaz.

### Menfaat Çekişmeleri

6.05 Denetçiler, Kamu Görevlilerinin Menfaat Çekişmesi Tüzüğüyle kayıtlıdırlar. Ayrıca Sayıştay'da işe başlarken bütün denetçilere, kendilerinin veya yakınlarının işiyle ilgili herhangi bir menfaatlerinin bulunmadığı veya tarafsızlıklarına hâle getirmeyecekleri hususunda bir sözleşme imzalatılmalıdır. Sonradan bir menfaat çekişmesi ihtimali ortaya çıkarsa denetçiler bunu ilgili birimlerine haber vermelidir. Menfaat çekişmesinin önüne personel dağıtımıyla geçilebilir.

6.06 Kamu hizmetini hukuk içinde davranarak yürütmek yeterli bir sorumluluk taşıma yöntemi değildir. Yalnız hukuka uygun davranmak yetmez. Aynı zamanda vicdanlı da davranmalıdır. Dürüst ve tarafsız olmak için kamu görevlilerine güven duyulmalı, öyle bir durumda bulunmalı ki, herhangi bir kişiye borçlu da olmamalıdır. Aynı şekilde bir kamu görevlisinin herhangi bir durumda çekişmeye girebilecek maddi bir menfaati varsa onun resmi görevinden uzaklaştırılması gerekir.

6.07 Denetçilerin Sayıştay'a karşı ilave bir görevi daha vardır, o da menfaat çekişmesine düşmemektir. Çünkü bu Sayıştay'ın tarafsızlığından ve yansız karar vermesinden şüphe edilmesine neden olabilir.

6.08 Menfaat çekişmesi imkan ve ihtimalinin bulunduğu inanan denetçiler şeflerine meselenin özünü açıklamalı, eğer herhangi bir durum tespit edilebilirse şefleri de durumu gözden geçirmelidir.

6.09 Menfaat çekişmesi aşağıdaki durumlarda ortaya çıkabilir:

- Finansal düzenlemeler
- İşin Özelliği
- Önceki iş tecrübesi

- Sözleşmeyle ilgili düzenlemeler
- Hediye kabulü
- İş sonrası faaliyetler

#### Finansal Düzenlemeler

6.10 Denetçilerin, sorumlulukları ile çelişen Sayıştay'ı zora sokacak veya güvenilirliğini azaltacak bir finansal çıkarları olmamalıdır. Aynı sebeple denetçinin yakınları da denetçinin doğruluğuna gölge düşürebilecek finansal çıkarlardan uzak durmalıdır.

6.11 Mesela büyük ve önemli bir şirketin bir denetim birimi ile ilgili dolaylı ve dolaysız işleri finansal çıkar olarak yorumlanabilir. Bir denetçinin böyle bir durumda en önemli işi durumu rapor etmektir.

6.12 Bir menfaat çekişmesi durumundan kaçınmak için gerekli olan tesis, koruma, yönetim ve güvenin sağlanması masraflarını Sayıştay uygun bir şekilde ödeyecektir.

#### İşin Özelliği (Hizmetin Yalnız Sayıştaya Münhasır Olması)

6.13 Denetçilerin temel mesleki sorumluluğu Sayıştaya karşıdır.

6.14 Kamu görevlisi olan Sayıştay Denetçilerinin belli başlı işleri Kanada Sayıştay'ı için çalışmaktır. Bu diğer iş ilişkilerinin üstündedir. Hükümet faaliyetleri ile ilgili işler ikinci sırada gelir. Denetçiler ikincil bir işleri varsa bunu şeflerine veya daha üst seviyeye bildirmek zorundadır.

6.15 İlaveten, mesai saatleri dahilinde dışarıda izinsiz çalışmak uygun değildir ve işten atılma gerekçesini oluşturur. Bundan başka dışarıdaki iş resmi izinli bile olsa mesai saatleri dışında çalışılmalıdır. Hiçbir denetçi yaptığı iş için çifte mükafat almaya hak kazanamaz. Ayrıca Sayıştayla ilgili görevi aksatan ikincil bir işten de kaçınılmalıdır. Sayıştay ikinci bir gelir kaynağı olacak bir işe karşı çıkmaz. Ancak bazı işlerin yapılabilmesi için kurumdan ayrılmak gerekir. Bir kurum vasıtasıyla Sayıştaydan elde edilen bilgiler ikincil bir işte kullanılamaz.

#### Önceki İş Tecrübesi

6.16 Daha önce çalıştıkları işleri Sayıştaya bildirmeleri denetçilerin bir görevidir.

6.17 Daha önce belirtildiği gibi daha önce bir denetim birimi için çalışmış olan bir denetçi bu tecrübesini Sayıştaydaki işine yansıtmalıdır.

6.18 Keza Sayıştay, önce hesaplarını bakmayı üzerine aldığı bir şirketi inceleyen denetçinin bu şirketle menfaat çekişmesi bulunması ihtimaline dikkat etmelidir. Aynı şekilde bir şirketin eski bir çalışanı, aynı şirketi Sayıştayda incelemekten kaçınmalıdır. Çünkü düşünülmelidir ki daha önce çalıştığı bu şirketle önceki iki yılda sözleşmesi vardı. Denetçinin çalıştığı firmasına

olan bağıllığı nispi olarak son zamanlarda (iki yıl veya daha az) olmaktadır. Sayıştay'daki denetim yetki sorumluluğu nedeniyle bu durum gözönünde bulundurulmalıdır. Böyle kimseler Sayıştay içinde daha başka sorumluluklara tayin edilmelidir.

### Sözleşmeyle İlgili Düzenlemeler

6.19 Önemli müşterilerinin davranışlarını incelemek son ve geçerli bilgileri elde etmek isteyen denetim birimleri ve danışmanlarının Sayıştayla koordineli çalışmaları zorunludur. O denetim birimlerinin Sayıştay adına denetim yapan çalışan birimlerle ilişki kurmak isteyen firmaları bu işlerden sorumlu şeflerine bildirme gibi ilave sorumlulukları vardır.

6.20 Sayıştay daha yakın zamanda diğer denetim biriminde danışman olarak çalışan birini tayin etmekten kaçınmalıdır. Böyle bir durumda danışman kendi firmasının denetimini sonuçsuz bırakabilecektir. Bundan dolayı böyle bir danışmanın önceki iki yılını kapsayan denetim birimindeki işlerine bakılır. Potansiyel olarak menfaat çekişmesinin bulunduğu, dolayısıyla durumun iyice incelenmesi gerektiği kabul edilir. Aynı usulle Sayıştayın bu danışmanın diğer denetim kurumu ile ilgili firmasının veya kendinin teşebbüsleri hakkında bilgilendirilmesi gerekir.

6.21 Denetçiler Sayıştayca teslim alınan sözleşmeler üzerinde geçerlilik kriterlerini gözönüne alarak sözleşme müzakeresinde görev alırlar.

6.22 Sayıştay danışma ve muhasebe büroları arasında karşılıklı yararlı ilişkilerin korunmasını ve sürdürülmesini ister. Aynı zamanda Sayıştay denetçisi eski firmasının etkisinde kalmadığını firmalarla ilgili sözleşmeler Sayıştay'a geldiğinde göstermek zorundadır. Sözleşme süreçleri Sayıştay'ca menfaat çatışması kuşkusundan korunarak güvence altına alınmalıdır.

### Hediye Kabulü

6.23 Denetçiler doğruluklarını korumalı ve teklif edilen hediyeleri reddederek menfaat çekişmesi içinde bulunmadıklarını göstermelidir. Oluğça büyük hediye ve tekliflerin ısrarla gelmesi durumunda gerekirse bağı bulunulan Şef haberdar edilmelidir.

6.24 Menfaat çekişmesinin kolayca ortaya çıktığı denetim birimlerinde hediyelerin gelmesi anlaşılır bir durumdur. Bununla birlikte dikkat edilmesi ki yaygın bir nezaket örneği olarak kabul edilen ufak tefek hediyelerin kabulü için normal bir kısımdır.

6.25 Sayıştay'ı temsilen yabancı bir meslektaşın alınan, mesela, yabancı bir Sayıştay'dan Kanada Sayıştay'ına verilen hediyeler bu kuralın bir istisnasını teşkil eder. Bazı hediyeler de Kanada'yı veya Kanada Sayıştay'ını temsilen kabul edilebilir. Eğer hediyein manevi değeri yüksekse bunlar otomatikman Başkanın malı olur. Küçük hediyeler bireysel ilgi ile kabul edilebilir.

### İş Sonrası Faaliyetler

6.26 Sayıştay şef denetçiler ve daha yüksek seviyeler için İş Sonrası Faaliyetler Tüzüğü yayınlamayı uygun bulmuştur. Bu denetçiler tüzüğe bağlı kalmak zorundadır. Bu tüzüğün bir örneği personel bölümünden temin edilebilir.

6.27 Bu denetçiler "dışarıdan yapılan tekliflerin" kendi resmi görevlerini etkilemesine izin vermezler. Sonuç olarak menfaat çekişmesi teşkil etme durumundaki iş tekliflerini açıklamakla görevlidirler. Üst düzey yöneticiler belirli görevleri iki yıl süre ile kabul edemezler.

6.28 Şefler memuriyet üzerine hazırlanmış olan bu tüzüğün bir kopyasını temin etmelidir. Ayrıca kamu hizmetinden ayrılmayı düşündükten sonra da bu tüzüğün geçerliliği hatırlatılmalıdır. Bu konudaki bütün sorunlarda Başkan Vekiline başvurulmalıdır.

6.29 Diğer denetçiler de Sayıştay'dan ayrıldıktan sonraki faaliyetlerinde dikkatli olmalı, menfaat çekişmesinden kaçınmalıdırlar. En azından meseleyi şefleriyle tartışmalıdırlar.